

Реферат на тему: "М. М. Коцюбинський, дитячі оповідання"

Михайло Коцюбинський

Реферат на тему:

М.М. Коцюбинський, —

дитячі оповідання

У дні реакції після подій 1905 р., коли було так багато темряви, письменник з вірою в перемогу грядущої революції писав у своїй чудо-новелі "Intermezzo": "...я повний приязні до сонця і йду просто на нього, лице в лице... я дуже щасливий, що стрічаюся з ним тут, на просторі, де ніхто не затулить його обличчя, і кажу до нього: сонце! я тобі вдячний. Ти сієш у мою душу золотий засів – хто знає, що вийде з того насіння? Може, вогні?". Великим сонцепоклонником сприймають українського революційно-демократичного письменника Михайла Коцюбинського і сучасні читачі його творів.

Прагнення Коцюбинського писати для дітей появилось під впливом педагогічної діяльності. Склавши екстерном іспит на народного вчителя, він поїхав в село Лопатинці, що на Вінниччині. Із спогадів сучасників видно, що Коцюбинський "залишив пам'ятний слід у житті лопатинців ... чимало людей у селі навчилося любити й поважати книгу..."¹.

До класики дитячої літератури заслужено відносять три оповідання Коцюбинського: "Харитя", "Ялинка", "Маленький грішник". Прочитавши їх, краще розуміємо справедливість оцінки, даної українському письменникові Горьким: "В світі ідеї краси і добра, — писав Горький у статті "М.М.Коцюбинський", — він "своя" людина, рідна людина, і з першої зустрічі він будить жадою бачити його якнайчастіше, говорити з ним більше.

...Він якось особливо близький до хорошого, і в ньому кипить органічна гидливість до поганого. В нього тонко розвинена естетична чуйність до доброго, він любить добро любов'ю художника, вірить у його переможну силу, і в ньому живе почуття громадянина, якому глибоко і всебічно зрозуміло культурне значення, історична вартість добра"².

У своїх оповіданнях Коцюбинський розглядає дитину не лише в певних життєвих ситуаціях, а й заглиблюється у її внутрішній світ. А тому, що він "якось особливо близький до хорошого", то бачить там тільки гарне. Навіть Дмитрика він назвав "маленьким грішником", бо то не зла дитина, просто надто сильними є його пориви до щасливого, веселого дитинства, які ще не вміє гамувати.

Оповіданням "Харитя" захоплювалися вже сучасники Коцюбинського: "У такій невеличкій приповідці ще такого багато сказано! Та як сказано! Чистою, як кринична вода, народною мовою; яскравим, як сонячний промінь, малюнком; невеличкими, домірними нарисами, що розгортають перед очима велику – безмірно велику — картину

людського горя, краси світової, виявляють безодню глибину думок, таємні поривання душі, забої невеличкого серця!.. Та так тільки справжній художник зможе писати!"³.

Коцюбинський симпатизує своїм країнам, наділяє їх привабливими рисами зовнішності, багатим внутрішнім світом і, основне, показує їх уміння протистояти жорсткому, байдужому, світові експлуататорського суспільства. Пестливими словами твориться портрет Хариті. У неї "русява, аж біла, голівка", "личенько у неї смугляве", "ластівкою припадає до хворої матері", а яким приємними є "запечені на сонці рученята, що жваво бігали від одної роботи до другої". На портреті Дмитрика ("Маленький грішник") розкривається страшна нужда міської бідноти. Від недоїдання у нього бліде обличчя, "на Дмитрикові була стара руда материна юпка з клаптиками вати, що висіли крізь дірки з пошарпаної одежини, довгі рукави теліпались нижче рук, заважали йому. Русяву головку прикривав старенький картузик з одірваним козирком".

Дієт в оповіданнях Коцюбинського показані в різних життєвих ситуаціях, кожна з яких потребує виявлення значних внутрішніх сил, характеру. Маленькі герої виходять переможцями над собою і над обставинами. Всіх їх – Харитю, Василька, Дмитрика – ріднить любов до своїх батьків. Це, власне, найбільше зворушує у згаданих творах. Щоб потішити хвору матір, врятувати сім'ю від голоду, Харитя сама спозаранку йде в поле жати жито. Пейзаж, створений справжнім художником слова, посилює враження її загубленості серед полів, контраст між життям дівчинки і природи: "Босі ноженята ступали по втоптаній стежці, над головою, межі колосками, синіло небо биндочкою, а з обох боків, як стіни, стояло жито й шелестіло вусатим колоссям. Харитя опинилася наче на дні моря".

В оповіданні "Ялинка" хлопчик перемагає свій біль, коли батько рубає подаровану йому ялинку. Дорого це коштує дитині. З глибоким психологізмом змальовано під час рубання ялинки паралельно стан хлопчика і "стан" дерева: "Ялинка затремтіла від низу до вершечка, наче злякалась несподіваного лиха, і кілька зелених глиць упало на сніг. Яким рубав, а ялинка тремтіла, як у пропасниці. Василькові здавалося, що вона от-от застогне". Потім, щоб не бачити свіжого пенька, він закидає його снігом.

Любить свою матінку і Дмитрик – маленький грішник. Нагулявшись, він повертається додому і згоден, щоб мати його покарала, аби тільки почути її руку на своїй голові, бути поряд з нею. Смерть матері сколихнула його до глибини, і, зворушений, змучений сумлінням, що не вберіг її, Дмитрик постановляє жити чесно, заробляючи на хліб працею, не водиться з такими розбещеними вулицею дітьми, як Гаврило і Марійка.

Дитяча література була в колі інтересів Коцюбинського протягом всього життя. У 1912 р. в листі до молодого Павла Тичини він писав: "У нас, наприклад, дуже слаба література для дітей, і коли б хто зробив переклад кращих російських творів для дитячої літератури..."

1 Спогади про М.Коцюбинського. – К.: Держлітвидав УРСР, 1962. – С.360.

2 Горький М.М. М.Коцюбинський // Братерство літератур. Зб. матеріалів з історії російсько-українського літературного єднання. – К.: Дніпро, 1977. – С. 203.

З Мирний П. Твори. – В 7 т. – Т. 7. – К.: Наук. думка, 1971. – С. 431.